



DANI BLANCO

Autodeterminazioa (1990-2014)

IGANDETIK aurrera ez da ezer aldatuko Euskal Herrian eta ekainaren 9an herritarrek ohi moduan ekingo dio bere egunerokoari, baina gizarte zibil abertzaleak beste urrats bat emango du bere antolaketa eta trinkotzean. Hiru mezu behintzat argi utzi gura ditu Gure Esku Dago ekimenak: bat, herri bat gara, Euskal Herria; bi, gure etorkizuna erabakitzeke eskubidea dugu; norabide horretan ezinbestekoa da gizarte ekimena indartzea, apurka, honek norabide indartsua finka dezan.

Eusko Legebiltzarrak autodeterminazioaren aldeko deklarazioa onartu zuen joan den astean: EAJ-ren eta EH Bilduren 48 boto alde; PSE, PP eta UPyDren 27 aurka. 1990ean Eusko Legebiltzarrak onartutakoaren gisakoa zen eta orduan EAJ, EA eta EEren sostenguekin atera zen (38 boto) eta PSE eta PP aurka zirela (23 boto); 13 eserleku zituen HB abstenitu egin zen eta boto bat baliogabea izan zen. Ikusten den moduan, HBkoak gehituko bagenizkio orduko baiezkoari 51 boto lirake, oraingoan baino gehiago. Noiz zen handiago autodeterminazioaren aldeko sostengua euskal gizartean, orduan ala orain?

Legebiltzarrera begira paretsu, baina eta gizarteari begira? Heldu leku asko izan dezake erantzunak, baina bat giltzarri da, orduan ETA jardun betean zebilen eta gaur egun ez, eta horrek askoz ikusgarriago egiten du mugimendu abertzalearen indarra eta proiektzioa. 1998-99ko Lizarra-Garaziko ilusio giro haren arrastoak berriz sumatu dira herrietan.

Euskal Herriak, aldiz, nola erabaki behar du? Non? Lurralde

zatiketa hor dago, 1990ean bezala, eta gainera Nafarroako Legebiltzarrak inoiz ez du halako aldarrikapenik egin eta kontrakoa bai sarri. Ordukoarekiko abantaila nagusia zera da, abertzaletasunak errealitatea hobeto interpretatzen duela eta, beraz, hobeto erantzun diezaiokeela. Orduan ezker abertzaleak Hegoalde osoak batera erabaki behar zuela defendatzen zuen, banaketa nola gaindi zitekeen argitu barik. Gaur egun, alderdi eta gizarte mugimendu abertzale guztia bat dator: Euskal Herriak, gaur gaurkoz, ezin du batera erabaki eta, edozer egiten duela ere, Nafarroak eta EAEk beren kabuz erabaki beharko dute. Ipar Euskal Herriaren egoera larriagoa da, haren izenean erabaki dezakeen instituziorik ere ez dutelako oraindik.

1998-99ko Lizarra-Garaziko ilusio giro haren arrastoak berriz sumatu dira herrietan

GAUZA asko aldatu dira 1990etik gaurdaino, besteak beste hain garrantzitsua den nazioarteko esparruan. Sobiet Batasunaren apurketarekin estatu berri ugari sortu zen Europan, horietako asko autodeterminazio eskubidean oinarrituta –Alemania hala batu zen–; Txekoslovakia banatu; Jugoslaviako gerratik ere estatu berriak sortu ziren... Hainbat independentzia uholde bizi izan da Europan azken 25 urtetan, eta orain beste bat izan liteke Eskozia eta Kataluniarekin. Biak dira prozesu desberdinak, baina uen honek bategi ere arrazoi batengatik:

Erresuma Batuak onartu egiten dio Eskoziari independente izan ala ez erabakitzea eta Espainiak Kataluniari ukatu. Bi kasu hauek giltzarri izango dira Euskal Herriarentzat ere.

Baina gauza gehiago ere aldatu da Euskal Herrian autodeterminazioarekiko. 1990ean abertzaletasunaren sektore zabalek –batez ere ezker abertzaleak– hura gabe Euskal Herriak eraiki ezin zela proiektatzen zuen gizartera. Gaur egun, aldiz, eskubide hori giltzarri dela ulertuta ere, alorrez alorreko eguneroko lana barik nekez aurreratu dela sustraitua dago. Azken bospasei urteetako krisiaren latzak ere ikuspegi hau indartzera lagundu du.

Horregatik da hain garrantzitsua Nafarroan oposizio indarberritua gobernu alternatiboaren lauzpabost oinarri adosten has-tea, gizarteari gobernu aldaketaren mezua argi helarazteko. Edo euskarren garapenari bultzada berri bat emateko instituzio eta herri ekimeneko indarren elkarlana areagotzea. Edo Gipuzkoa hondakinen bilketa bereiziaren bidean nabarmentzen jarraitzea, beste herrialdeak ere bide berean abiatzeko. Edo oraindik euskal instituzioen kontrolpean diren finantza tresnak hala jarrai dezaten bultzatzea. Instituzio eta hezkuntza komunitatearen lan bateratua LOMCeren eragina apaltzeko... Hori guztia ere aldatu da autodeterminazioaren ingurumarian, ohiko zume horietan tematu gabe, autodeterminazioa edo independentzia urruneko itzalak besterik ez direlako. ■

